

Paa Herregaarden Frederikslund findes en paa Kobber malet Stamtavle over den Rantzauske Slægt, hvis Ramme er smykket med 50 Smaabilleder af de Gaarde der ved Slutn. af 16. Aarh. var i Slægtens Eje. Takket være Lensgreve Reventlows Offervillighed er dette ejendommelige Fortidsminde nu udg. og fuldt oplyst af Vilh. Lorenzen: *Rantzauske Borge og Herresæder i 16. Aarh.* (1912). Som Titten angiver, er det ikke saameget den af Florentineren Amirato forfattede Stamtavle som Herregaardsbillederne, der interesserer Forf. Disse var tidligere kendte fra to af Hennings 1587 og 1590 udgivne Stik, der unægtelig havde forvansket Formerne betydelig, og de Værket ledsagende Gengivelser efter Tavlens Malerier betyder derfor en virkelig Forøgelse af vor Viden om den profane Arkitektur i en af dennes vigtigste Perioder. Blot maa det siges, at det i første Række er den holstenske Herregaardsarkitektur der belyses, thi af de 50 Bygninger ligger ikke færre end 36 i Holsten, 12 i Sønderjylland og kun 2 i Kongeriget. Paa Grund af den livlige Forbindelse mellem Danmark og Holsten faar Materialet dog ogsaa Betydning for Forstaaelsen af dansk Bygningskunst, saavidt angaar Planer og Anlæg. Foruden de af Forf. fremdragne Lighedspunkter bør det saaledes nævnes, at vi i det middelalderlige Ahrensburg aabenbart har et Anlæg ganske svarende til Bispeborgen Hald ved Viborg.

M. M.

Prof. Poul Johs. Jørgensen har paabegyndt en ny Udgave af sin *Udsigt over den danske Retshistorie*. Denne fortræffelige Bog har vundet yderligere i Klarhed ved Forfatterens Gennemarbejdelse, og de Litteraturhenvísninger, hvormed hvert Afsnit slutter, er meget fyldige. Bogen fortjener at læses af mange andre end de juridiske Studerende, for hvem den nærmest er beregnet.

I Efteraaret 1912 er begge de to store, smukt illustrerede Subskriptionsværker: *Folkenes Historie* og *Verdenskulturen*, naaet til Afslutning. Det første begyndte at udkomme i 1903 under Redaktion af Johan Ottosen, der ved sin Død 1904 afløstes af Niels Møller, det andet i 1905 under Redaktion

af Dr. Aage Friis — thi at det paa „Verdenskulturens“ Titelblad hedder: redigeret af Aage Friis under Medvirkning af nordiske Videnskabsmænd, er jo kun en uheldig Omskrivning af, hvad der i „Folkenes Historie“ mere korrekt er angivet ved: fremstillet af nordiske Historikere under Redaktion af Johan Ottosen og Niels Møller. Folkenes Historie er skrevet af en norsk og 15 danske Forfattere, af hvilke Redaktøren selv, Niels Møller, i mange udmærkede Fremstillinger, særlig af store Partier af Englands Historie, trækker sin meget betydelige Del af det tunge Læs og paa en værdig Maade bistaas af sine Medarbejdere, selv de enkelte ganske unge, han har knyttet dertil; i Verdenskulturen har Redaktøren helt overladt Forfatterarbejdet til 44 næsten alle fremragende og anerkendte Forskere, deraf 34 danske, 6 svenske og 4 norske. Det er i høj Grad til Ære for nordisk, og særlig for dansk, historisk Forsken, at disse to Værker har kunnet lade sig gennemføre, thi selvom de mangfoldige Enkeltafhandlinger, hvoraf de er dannede, naturligvis ikke alle er lige værdifulde, saa er de dog alle i det store og hele tilfredsstillende Vidnesbyrd om, at der i Danmark og i Norden arbejdes indenfor alle Historiens Omraader paa en Maade, der ikke staar tilbage for, hvad der ydes i de fleste lignende Samlingsværker fra de store Kulturlande, og i mange, særlig af Verdenskulturens Afhandlinger, kan man glæde sig over megen Selvstændighed og Originalitet i Æmnernes Fremførelse. Derimod maa det indrømmes, at Redaktionen af begge Værker forekommer temmelig løs og svag. I Folkenes Historie ses det mest i det ydre; de enkelte Afhandlinger har fra Begyndelsen af ikke været holdt indenfor indbyrdes vel afstemte Grænser, en enkelt har endog faaet Lov at vokse ud over al Maal og Maade; jo længere Udgivelsen er skredet frem, desmere Petit har der maattet indskydes for at faa alt det nødvendige med — et tydeligt Vidnesbyrd om, at alt senere, nok saa energisk Arbejde for at raade Bod paa en oprindelig mangelfuld Plan er haabløst. I Verdenskulturen er hele det ydre Apparat i den bedste Orden, selv om det indbyrdes Forhold mellem Bindene ikke er godt afpasset; til Gengæld er de indre redaktionelle Brist

særdeles iøjnefaldende. Denne Værkernes redaktionelle Svaghed har ligesom faaet sit Udtryk i deres Titler, som er valgte saa iørefaldende, at de lover noget ganske andet end de holder. Hvorfor kalde et Værk „Folkenes Historie“, naar f. Eks. Polakernes Historie ikke behandles som Helhed, efter at Polen er ophørt at eksistere som Stat, naar det i det hele taget ikke er „Folkenes“, men som i enhver anden almindelig Verdenshistorie „Staternes“ Historie, der skrives? Hvorfor endnu mere pretentiøst kalde et Værk „Verdenskulturen“, naar mangfoldige og væsentlige Sider af Verdens Kultur i Fortid og Nutid deri overhovedet ikke omtales, naar det hele Værk simpelthen er en Samling Enkeltafhandlinger fra de Omraader, der i al Ubestemthed og uden dybere Eftertanke staar for den almindelige dannede Bevidsthed som Kulturhistoriens væsentligste? „Almindelig Verdenshistorie“ og „Almindelig Kulturhistorie“ vilde have været mere rammende Titler. Til „Folkenes Historie“ er der lovet et Register; det vilde være særdeles ønskeligt, om et lignende Løfte ogsaa var blevet afgivet for „Verdenskulturens“ Vedkommende. *Erik Arup.*

Dietrich Schäfer, hvis ejendommelige *Weltgeschichte der Neuzeit* er omtalt i Hist. Tidsskr. 8 R. I, 333, har senere udgivet en *Deutsche Geschichte*, ligeledes i to Bind (Jena 1910). Det er efter den Opfattelse af Historien, som Forf. ogsaa theoretisk har kæmpet for, politisk Historie, indre og ydre; Maalet er at skildre „den Werdegang des deutschen Staatswesens“. Med dette Synspunkt følger ogsaa, at der lægges stor Vægt paa de enkelte Personligheders Indflydelse: Forf. finder f. Ex. et dybt Indsnit i Tysklands Historie i Kongevalget 1138, da den sachsische Lothar efterfulgtes af Hohenstaufferne, med deres Stræben efter Kejserdømmet og Magten i Italien, medens Welferne, om de havde opnaaet Kronen, vilde have fortsat Lothars Politik med Hovedinteressen for Tysklands Udvidelse mod Nord og Øst. De, der har en anden Opfattelse af Historien, vil her og andetsteds næppe være enige med Forf. og vil mene, at han ofte undervurderer Betydningen af de rent kulturelle Forhold. Men Værket hviler